

Sprawozdanie

Wydziału krajowego w przedmiocie rachunków z administracji galicyjskiego funduszu korpusu ochotników z roku 1859. odebranego na rzecz skarbu krajowego.

Wysoki Sejmie!

Galicyjski fundusz korpusu ochotników wojskowych powstał w r. 1859 ze składek obywatelskich i dzielił się pierwotnie na fundusz krakowski i lwowski. Każdy z tych funduszy był osobno administrowany przez c. k. Rząd, który używał go na pokrywanie przeróżnych wydatków innych funduszy jak np. udzielano z niego zaliczek na utrzymanie szkoły dublańskiej i czernichowskiej, na budowę szpitala w Tarnopolu na kosztą dostawy remont w r. 1859 na pokrycie niedoborów funduszu kraj. i t. d. Już w r. 1861 c. k. Namiestnictwo zaproponowało Wydziałowi kraj. ażeby część funduszu galic. korpusu ochotników w kwocie 87.000 zł. użyto na spłacenie części pretensyi funduszu kraj. do skarbu państwa z tytułu dostawy remont dla c. k. armii w r. 1859 wynikłej atoli pod warunkiem zupełnego odpisania zaliczek w łącznej kwocie 121.570 zł. 94 ct., udzielonych z funduszu krajowego skarbowi państwa na powyższą dostawę. Propozycyi tej nie stało się naówczas zadość (Lw. 67/62) odtąd fundusz korpusu ochotników wchodził już stale we wszystkie kombinacye jakich powodem były różne projekta umorzenie pretensyi funduszu krajowego do skarbu państwa wskutek owych remont tudzież z innych tytułów (Lw. 326/62) Odezwą z 18. czerwca 1866 l. 301/pr. c. k. Prezydyum Namiestnictwa zawiadomiło Wydział krajowy, że Najwyższem postanowieniem z d. 23. kwietnia 1866 zezwolono, ażeby lwowski i krakowski fundusz korpusu ochotników oddano galicyjskiemu funduszowi kraj. i zapytało zgodnie z życzeniem c. k. Ministerstwa stanu o opinię, czyby z funduszu korpusu ochotników nie należało udzielić J. E. hr. Starzeńskiemu pomocy na utworzenie ochotniczego pułku krakusów. Według ówczesnego obliczenia rządowego fundusz ten wynosił 107.000 zł. Wydział krajowy (Lw. 2653/66) wstrzymał się od objawienia zdania w powyższej sprawie, motywując to okolicznością, że nie odebrał jeszcze funduszy krajowych w zarząd Reprezentacyi kraju, nie wie, z czego się te fundusze składają a nadto na wydatki nieprzewidziane budżetem krajowym nie może zezwalać. Opierając się na powyższej odezwie c. k. Prezydyum Namiestnictwa, z której wynikało, że darowizna funduszu korpusu ochotników jest bezwzględny aktem łaski Monarchy, Wydział krajowy, ponieważ stan tego funduszu nie był mu znany, domagał się, ażeby wyjaśniono, jaki jest istotny stan tego funduszu i przeprowadzono ostateczną oblikwidacyę, poczem dopiero sprawa odebrania funduszu mogłaby być załatwiona. Odezwą z 27. marca 1867 l. 7.137 c. k. Namiestnictwo oznajmiło, że fundusz korpusu ochotników darowano w celu zaspokojenia

niepokrytych zaliczek, wypłaconych z funduszu krajowego na dostawę koni w r. 1859 i pod tym niejako warunkiem został odstąpiony funduszowi krajowemu, lecz nie wykazało, jaki jest rzeczywisty stan tego funduszu. Oświadczyło bowiem, że według wykazów z 19 grudnia 1865 wynosił stan czynny funduszu korpusu ochotników z r. 1859 w obligacyach 25.385 zł. 68 ct. a w gotówce 109.256 zł. 12 ct razem 134.641 zł. 80 ct., których wartość według najnowszego wykazu z 19. listopada 1866 — czyniła 135.434 zł. 87 ct. w. a., ale zaraz w następnym ustępie odezwy dodaje, że wedle relacji izby obrachunkowej z dnia 19. listopada 1866 l. 15.447 tylko kwota 6.576 zł. 88¹/₂ gotówką w onej chwili się znajdowała, która mogłaby być natychmiast funduszowi krajowemu wypłacona. Namiestnictwo zapytało zarazem kiedy Wydział krajowy zechce odebrać ten fundusz, oświadczyło jednak, że wraz z odebraniem tego funduszu musiałaby być stanowczo załatwiona sprawa pretensyi funduszu krajowego do skarbu państwa z powodu udzielenia zaliczek zwrotnych w (sprostowanej) kwocie 137.156 zł. 53 ct. na dostawę koni dla c. k. armii w r. 1859 t. j. że na umorzenie pretensyi 137.156 zł. 53 ct. Wydział krajowy miałby się zadowolnić splatą 6.576 zł. 88¹/₂ ct. czyli że reszta pretensyi w kwocie 130.579 zł. 64¹/₂ ct. miałaby być odpisana. Na taką propozycję Wydział krajowy nie mógł się zgodzić i oświadczył Namiestnictwu (LW. 4.227/67), że w tej sprawie jest konieczne przedłożenie rządowe do Wysokiego Sejmu. Nadto powyższą pretensję wraz z innymi pretensyami funduszu krajowego obliczonymi w łącznej kwocie 264.159 zł. 2 ct. przekazał na umorzenie pretensyi skarbu państwa w sumie 208.000 zł. z tytułu udzielanych funduszowi krajowemu w r. 1866 zaliczek na pokrycie niedoborów tego funduszu (LW. 5.546/66 i 4.226/86). Rząd przyjął tę propozycję a następnie na podstawie odezwy c. k. Namiestnictwa z 28. lutego 1889 l. 74.814 uchwałą Wydziału krajowego z 29 maja 1889 l. 10.360 rzezona pretensya funduszu krajowego z powodu dostawy koni zastała umorzona bez użycia zasobów galic. funduszu korpusu ochotników. Tak więc, Rząd sam od warunku owej darowizny odstąpił, w skutek czego stała się ona bezwarunkową i galic. fundusz korpusu ochotników stał się nieograniczoną własnością funduszu krajowego. To zapatrywanie potwierdza i ta okoliczność, że Namiestnictwo odezwą z dnia 23. lipca 1891 l. 50.850 zapytało, czy Wydział krajowy zgadza się, ażeby z tego funduszu pokryto resztę długu skarbu krajowego kwocie 54.436 zł. 28 ct. pochodzącego z zaliczek 208.000 zł. wyżej wspomnianych, oraz czy zgadza się, ażeby reszty tego funduszu użyto w myśl propozycji i intencji Ministerstwa obrony krajowej na cele wojskowe. Odezwą z dnia 24. listopada 1891 l. 33.705 Wydział krajowy przedstawił Namiestnictwu wniosek w sprawie umorzenia wspomnianej wyżej pretensyi skarbu państwa i odebrania funduszu korpusu ochotników w zarząd Reprezentacyi kraju i zażądał, ażeby mu przedłożono rachunki tego funduszu za czas od chwili darowizny. Namiestnictwo odezwą z 4. czerwca 1892 l. 36.681 oświadczyło, że Ministerstwo obrony krajowej w porozumieniu z Ministerstwem skarbu zezwoliło na oddanie funduszu w zarząd Wydziału krajowego i zgodziło się na jego propozycję pod względem sfinalizowania sprawy. Na tej podstawie Wydział krajowy odezwą z dnia 16. września 1893 l. 28.591 upraszał Namiestnictwo o zarządzenie:

1. ażeby resztę długu galic. funduszu krajowego w kwocie 54.436 zł. 28 ct. pochodzącego z zaliczek w łącznej kwocie 208.000 zł. otrzymanych w r. 1866 na pokrycie niedoborów galic. funduszu krajowego, spłacono skarbowi państwa z zasobów funduszu ochotników i nie wpisywano powyższej wydanej z tego funduszu kwoty do jego należności czynnych lecz ją odpisano;

2. ażeby wydano Wydziałowi krajowemu kwit na powyższą spłaconą skarbowi państwa należność w kwocie 54.436 zł. 28 ct. oraz potwierdzenie c. k. kra-

jowej Dyrekcyi skarbu imieniem skarbu państwa, że pretensya państwa do galic. funduszu krajowego z tytułu udzielanych mu ze skarbu państwa zaliczek w kwocie 208.000 zł. została całkowicie umorzona, że przeto skarb państwa z tytułu tych zaliczek nie ma do galic. funduszu krajowego żadnej więcej pretensyi;

3. ażeby pozostałą po spłacie powyższego długu resztę zasobów galic. funduszu korpusu ochotników oddano Wydziałowi krajowemu jako odrębny fundusz stanowiący własność kraju, a przeznaczony na udzielenie z niego bezprocentowych pożyczek gminom potrzebującym pomocy na budowę szpitali i koszar wojskowych. Ze względu, że Namiestnictwo nie okazywało się skłonnem do uczynienia zadość poprzednio już przedstawianemu żądaniu Wydziału krajowego co do złożenia rachunków z administracji funduszu, o którym mowa, Wydział krajowy oświadczył zarazem Namiestnictwu, że nie może imieniem kraju zrzec się prawa zbadania i sprawdzenia rachunków tego funduszu, darowanego krajowi przez Najjaśniejszego Pana, za cały czas od dnia dokonanej darowizny, oraz że prawo to sobie i Wysokiemu Sejmowi wyraźnie zastrzega.

Na podstawie asygnacyi Namiestnictwa z 9. października 1893 l. 77.017 Wydział krajowy podjął dnia 11. listopada 1893 z c. k. głównej kasy krajowej zasoby galic. funduszu korpusu ochotników a mianowicie w efektach 37.063 zł. 02 ct. w gotówce zaś 14.716 zł. 41½ ct. razem tedy 51.779 zł. 43½ ct., których użyto stosownie do ich przeznaczenia. Odezwą zaś z dnia 17. listopada 1893 l. 98.991 krajowa Dyrekcyja skarbu stwierdziła, że przy oddaniu powyższego funduszu Wydziałowi krajowemu spłacono resztę w kwocie 54.436 zł. 28 ct. na zaliczki udzielone przez skarb państwa funduszowi krajowemu w łącznej kwocie 208.000 zł. oraz że pretensya skarbu państwa do galic. funduszu krajowego z tytułu tych zaliczek została całkowicie umorzona.

Namiestnictwo nie uczyniło jednak zadość ponawianemu żądaniu o złożenie rachunków, odezwą bowiem z 9. października 1893 l. 77.107 przesłało Wydziałowi krajowemu tylko księgę funduszu korpusu ochotników poczynszy od r. 1876 i dzienniki odnoszące się do tego funduszu za czas od 1. stycznia 1879, przyczem oświadczyło, że dawniejsze dzienniki zostały wyszkartowane. Oświadczenie to wszelako pozostaje w oczywistej sprzeczności z odezwą Namiestnictwa z 4. czerwca 1892 l. 36.681 (LW. 28.391/92), którą oznajmiło, że doręczy Wydziałowi krajowemu rachunki i dzienniki kasowe za czas od r. 1868, chociaż zastrzegło równocześnie, że nie mają one stanowić przedmiotu ponownego sprawdzenia przez Wydział krajowy, lecz mają być uważane za stanowczo załatwione i za takie przez Wydział krajowy przyjęte. Przedstawiono już wyżej, że Wydział krajowy nie zgodził się na to zastrzeżenie.

Ponieważ dla braku księgi funduszu do końca r. 1875 i dzienników kasowych po koniec r. 1878 nadesłane przez Namiestnictwo rachunki nie mogły być sprawdzone, przeto Wydział krajowy odezwą z dnia 3. listopada 1894 l. 69.517 zażądał reszty dzienników i zwrócił uwagę Namiestnictwu, że odezwą z r. 1892 zapowiedziało nadesłanie wszystkich dzienników i ksiąg funduszu poczynszy od r. 1868. oraz wykazał, że możliwe jest także przedłożenie rachunków funduszu za czas od dokonania darowizny (r. 1866) do r. 1868.

To żądanie Wydziału krajowego nie odniosło skutku, albowiem Namiestnictwo odezwą z d. 25. listopada 1894 l. 92.978 oznajmiło jak następuje:

„Odnosnie do szac. pisma z 3. listopada 1894 l. 69.517 przesyła się Świątelnemu Wydziałowi krajowemu w załączeniu sprawozdanie tut. c. k. gł. Kasy krajowej z 30. września 1868 l. 7.926 zawierające doniesienie, jakie kwoty na mocy rozporządzenia c. k. kraj. Dyrekcyi Skarbu z 24. listopada 1867 l. 2.833/praes.

z depozytów kameralnych do nowo założonego dziennika dla funduszu gal. korpusu ochotników, poniesione zostały.

Szczegółowego obrachunku na podstawie którego wyprowadzono wykazany w powołanem sprawozdaniu początkowy zapas kasowy, zapisany do nowo utworzonego dziennika funduszu korpusu ochotników, udzielić może jedynie c. k. kraj. Dyrekcya Skarbu, pod której zarządem depozyta kameralne dotychczas pozostają. Za otrzymaną gotówkę zakupiono papiery wartościowe a procenta od tych walorów, tudzież ściągnięte w późniejszym czasie dobrowolne datki, lokowano w tut. Kasie oszczędności. Bliższego objaśnienia co do obrotu majątkiem tego funduszu do r. 1876 nie może c. k. Namiestnictwo udzielić Świątnemu Wydziałowi krajowemu, albowiem odnośne dzienniki, jak to już w odezwie tut. z 9. października 1893 l. 77.107 nadmieniono, w międzyczasie wyszkartowane zostały.

W jaki sposób zaś zarządzono majątkiem rzeczzonego funduszu od r. 1876 począwszy, wykazuje księga likwidacyjna przesłana Świątnemu Wydziałowi kraj przy tut. odezwie z d. 9. października 1893 l. 77.017.“

Wobec tego rachunki odebranego na własność kraju funduszu korpusu ochotników nie mogą być sprawdzone.

Na podstawie powyższego wyводу Wydział krajowy wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Sejm przyjmuje do wiadomości sprawozdanie Wydziału krajowego z dnia 19. listopada 1895 l. 66559 w przedmiocie rachunków z administracyi galic. funduszu korpusu ochotników z roku 1859 odebranego od c. k. Rządu na rzecz skarbu krajowego.

Z Rady Wydziału kraj. Król. Galicyi i Lodomeryi z W. Ks. Krakowskiem.

Lwów, dnia 19. listopada 1895 r.

Marszałek krajowy:

Stanisław hr. Badeni w. r.

Sprawozdawca

Romanowicz w. r.

Członek Wydziału krajowego: